

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 438/2023-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 1 Tk 3/2020 z 13. apríla 2021, uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5 To 55/2021 zo 6. júla 2021, uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 5 Nt 72/2022 z 19. apríla 2023 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 4 Tos 71/2023 z 29. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa podaním označeným ako „*Ústavná sťažnosť*“ a doručeným ústavnému súdu 21. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Tk 3/2020 z 13. apríla 2021 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 To 55/2021 zo 6. júla 2021 (ďalej len „uznesenie zo 6. júla 2021“), uznesením okresného súdu č. k. 5 Nt 72/2022 z 19. apríla 2023 (ďalej len „uznesenie z 19. apríla 2023“) a uznesením krajského súdu č. k. 4 Tos 71/2023 z 29. júna 2023 (ďalej len „uznesenie z 29. júna 2023“). Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd jeho trestnú vec a spis „*nanovo preštudoval*“ a vykonal vo veci nápravu. Zároveň žiada o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

2. Z podania a k nemu pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu z 13. apríla 2021 uznaný vinným v bode 1 z obzvlášť závažného zločinu znásilnenia podľa § 199

ods. 1, 2 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, § 139 ods. 1 písm. a) c) Trestného zákona a § 122 ods. 10 Trestného zákona. V bode 2 rozsudku bol uznaný vinným zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a), c) Trestného zákona a § 122 ods. 10 Trestného zákona. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením zo 6. júla 2021 tak, že ho zamietol. Následne sa sťažovateľ návrhom z 21. novembra 2022 domáhal obnovy konania vo svojej trestnej veci. Okresný súd uznesením z 19. apríla 2023 návrh zamietol. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, ktorá bola uznesením krajského súdu z 29. júna 2023 zamietnutá.

3. Sťažovateľ v podaní (písanom inou osobou) v podstatnom uviedol, že súdy pri svojom rozhodovaní nezohľadnili skutočnosť, že je hluchonemá osoba s defektom poruchy osobnosti od narodenia. Podľa názoru sťažovateľa znalci v jeho trestnej veci nesprávne zhodnotili jeho zdravotný stav, ktorý vedie k retardácii a mentálnemu postihnutiu od narodenia. Súdy mali pochybiť tým, že sa v konaní nezaoberali možnou nepríčetnosťou.

4. Podľa sťažovateľa súdy majú vedomosť o tom, že sa lieči na psychiatrickej klinike, čo však nezohľadnili pri svojom rozhodovaní. Okresný súd mal byť z vyšetrovacej väzby právnou zástupkyňou sťažovateľa informovaný o tom, že väzba poškodzuje jeho zdravie, od spoluobvinených bol ponižovaný a týranou osobou. Súdy však nespravili zákonné opatrenia a súdili ho ako zdravého človeka.

5. Poukazujúc na svoj zdravotný stav, ďalej sťažovateľ uviedol, že v súdnom konaní sa znalec v posunkovej reči s ním nevedel správne dorozumieť a z uvedeného dôvodu bolo znalecké dokazovanie (gestikulácia) neúplné. Sťažovateľ gestám znalca nerozumel, keďže znakovú reč nepozná. Sťažovateľ zároveň spochybnil obsah svedeckých výpovedí poškodených. Podľa názoru sťažovateľa súdy neskúmali, kto je skutočná obeť a kto agresor, keďže poškodené osoby sťažovateľa finančne zneužívali.

6. Sťažovateľ žiadal súd o obnovu konania. Zároveň žiadal o vykonanie nových znaleckých posudkov týkajúcich sa jeho duševného stavu nezávislým znalcom a vykonanie viacerých dôkazov týkajúcich sa opätovného výsluchu poškodených. Okresný súd však sťažovateľove návrhy pri svojom rozhodovaní nezohľadnil a žiadosť o obnovu konania zamietol.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd po dôkladnej analýze podania konštatuje, že má vážne formálne a obsahové nedostatky, avšak možno ho označiť za sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), pretože obsahuje tvrdenie o porušení práva na spravodlivé súdne konanie, označuje napadnuté rozhodnutia súdov, ktoré boli k ústavnej sťažnosti pripojené a rovnako označuje porušovateľov (okresný súd a krajský súd).

8. V súvislosti s nedostatkami ústavnej sťažnosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľ síce uviedol, ktoré právo má byť označenými rozhodnutiami porušené, avšak na podporu svojich tvrdení neuviedol žiadnu relevantnú ústavnoprávnu argumentáciu, na základe ktorej by ústavný súd mohol posúdiť opodstatnenosť jeho tvrdení. Podanie taktiež neobsahuje žiaden určitý a relevantný žalobný návrh (petit), na základe ktorého by ústavný súd mohol v sťažovateľovej veci konať v rámci svojich

ústavou zverených kompetencií. Uvedené nedostatky bránia prijatiu ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, čo je vo všeobecnosti dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 1 písm. c) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd, zvoliac materiálny prístup k posúdeniu návrhu sťažovateľa, nepovažoval za potrebné vyzývať ho na doplnenie jeho podania, vyhodnotiac ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že je možné o ňom rozhodnúť aj bez prípadného doplnenia, ktoré by nevedlo ústavný súd k inému záveru.

II.1. K porušeniu označeného práva napadnutým rozsudkom okresného súdu z 13. apríla 2021:

9. V súvislosti s napadnutým rozsudkom okresného súdu ústavný súd uvádza, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

10. Vzhľadom na to, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu zo strany krajského súdu v konaní iniciovanom na základe odvolania sťažovateľa, uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia práv napadnutým rozsudkom okresného súdu.

11. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol aj podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že nemá právomoc na jej prerokovanie.

II.2. K porušeniu označeného práva napadnutým uznesením krajského súdu zo 6. júla 2021:

12. Sťažovateľ označil v podaní ako porušovateľa svojich práv aj krajský súd, konkrétne napadnuté uznesenie zo 6. júla 2021, ktorým krajský súd zamietol sťažovateľovo odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

13. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. V nadväznosti na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Nedodržanie

tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde]. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (IV. ÚS 14/03, II. ÚS 695/2014, III. ÚS 175/2020).

15. Vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo účinky právoplatnosti 6. júla 2021, z hľadiska naplnenia § 124 zákona o ústavnom súde bola sťažovateľom podaná ústavná sťažnosť v danej časti podaná značne po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty. Keďže zmeškanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti nemožno odpustiť a sťažovateľovi táto lehota uplynula viac ako dva roky pred podaním jeho ústavnej sťažnosti, táto skutočnosť zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v danej časti aj podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej oneskoreného podania (III. ÚS 608/2017, III. ÚS 175/2020).

II.3. K porušeniu označeného práva napadnutým uznesením okresného súdu z 19. apríla 2023:

16. Sťažovateľ označil medzi rozhodnutiami porušujúcimi jeho právo na spravodlivé súdne konanie aj uznesenie okresného súdu z 19. apríla 2023, ktorým okresný súd zamietol jeho návrh na obnovu konania. Na margo uvedeného ústavný súd opakovane poukazuje na princíp subsidiarity detailne špecifikovaný v bode II.1 tohto uznesenia a, nadväzujúc na to, konštatuje, že ústavnú sťažnosť v danej časti odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Ústavný súd nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti v danej časti, keďže sťažovateľ uplatnil svoje námietky v sťažnosti smerujúcej proti predmetnému uzneseniu okresného súdu, o ktorej rozhodol krajský súd v napadnutom uznesení z 29. júna 2023.

II.4. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu z 29. júna 2023:

17. Sťažovateľovo podanie napokon smeruje proti uzneseniu krajského súdu z 29. júna 2023, ktorým zamietol sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na obnovu konania. Sťažovateľ so zamietnutím sťažnosti nesúhlasí, podľa jeho názoru v jeho trestnej veci existujú relevantné dôvody na obnovu konania, ktoré majú spočívať v nesprávnom posúdení jeho zdravotného stavu a opätovnom vypočutí poškodených osôb.

18. Ústavný súd napriek už opísaným výrazným obsahovým nedostatkom sťažovateľovho podania preskúmal obsah napadnutého uznesenia krajského súdu z 29. júna 2023 z pohľadu obsahu práva na spravodlivé súdne konanie v kontexte uplatnených sťažnostných námietok.

19. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a s dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

20. Vo všeobecnom ponímaní inštitút obnovy konania predstavuje zásah do právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím vo veci, keďže umožňuje príslušnému orgánu verejnej moci

znovu konať a rozhodovať vo veciach, ktoré už boli právoplatne rozsúdené. Obnova konania slúži predovšetkým na nápravu nesprávnych skutkových zistení na základe nových skutočností, rozhodnutí alebo dôkazov, ktoré nebolo možné v pôvodnom konaní použiť (II. ÚS 161/2012).

21. V konaní o povolenie obnovy konania (iudicium rescindens) podľa Trestného poriadku príslušný všeobecný súd nepreskúmava zákonnosť a odôvodnenosť pôvodného rozhodnutia, ale posudzuje otázku, či nové skutočnosti alebo dôkazy skôr neznáme v spojení s dôkazmi už vykonanými môžu odôvodniť iné rozhodnutie vo veci, než ktoré bolo skôr vydané. Rovnako tak nie je účelom konania o povolenie obnovy konania posudzovať vinu odsúdeného (III. ÚS 406/2014, II. ÚS 111/2015, rovnako tak napr. aj nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 2517/2008 z 24. februára 2009, bod 41). Konanie o povolenie obnovy konania pozostáva zo skúmania prípustnosti návrhu a skúmania odôvodnenosti návrhu. Súd tak najskôr skúma formálne náležitosti návrhu na povolenie obnovy konania (§ 399 ods. 1 Trestného poriadku), ďalej sa musí zaoberať tým, či navrhovateľ vo svojom návrhu tvrdí Trestným poriadkom predpokladané/predvídané dôvody na povolenie obnovy konania, a konečne skúma odôvodnenosť návrhu, t. j. či sú uvádzané skutočnosti a dôkazy spôsobilé na to, aby bolo v obnovenom konaní možné dosiahnuť iné rozhodnutie vo veci (§ 394 Trestného poriadku; II. ÚS 111/2015).

22. Pri posudzovaní odôvodnenosti návrhu na povolenie obnovy konania príslušný súd skúma, či sú navrhovateľom označené nové skutočnosti alebo dôkazy spôsobilé zabezpečiť mu v obnovenom konaní priaznivejšie rozhodnutie. Potenciál takto novo predkladaných skutočností alebo dôkazov nemožno hodnotiť izolovane, ale je potrebné ich hodnotiť vo vzťahu ku skutočnostiam a k dôkazom, na základe ktorých súd ustálil skutkové zistenia v pôvodnom konaní. Treba však zároveň zdôrazniť, že hodnotenie spôsobilosti týchto novo predkladaných skutočností alebo dôkazov sa má pohybovať v rovine pravdepodobnosti. Podmienkou na povolenie obnovy konania nie je absolútna istota, že novo tvrdené skutočnosti alebo dôkazy nepochybne povedú ku skutkovým zisteniam odlišným od pôvodného konania (III. ÚS 406/2014).

23. Z uznesenia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ podal návrh na obnovu konania na základe identických námietok ako ústavnú sťažnosť. Krajský súd v napadnutom uznesení, poukazujúc na relevantnú judikatúru súdov, vysvetlil, čo možno považovať za skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré sú spôsobilé podnietiť obnovu trestného konania. Následne konštatoval, že zo sťažovateľovho návrhu je zrejmé, že sa domáha prehodnotenia dôkazov, ktoré boli v pôvodnom konaní riadne vykonané a vyhodnotené individuálne, ako aj v ich súhrne. Aj na ich základe bolo jednoznačne preukázané, že odsúdený (sťažovateľ) sa predmetných trestných činov dopustil. Odsúdený napokon sám na hlavnom pojednávaní 11. marca 2021 po zákonom poučení v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku predsedom senátu prostredníctvom prítomnej tlmočnice primeraným spôsobom zodpovedajúcim rozumovým schopnostiam za prítomnosti obhajcu vyhlásil, že je vinný zo skutku, ktorý mu je kladený za vinu. Kladne odpovedal na položené otázky v zmysle § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g), h) Trestného poriadku, pričom okresný súd na návrh prokurátora a opatrovníkov poškodených vyhlásenie odsúdeného prijal. Takéto vyhlásenie je z hľadiska ďalšieho postupu súdu veľmi významné, keďže v rozsahu priznania obžalovaného sa potom nevykonáva kontradiktórne hlavné pojednávanie. Ani sťažnostná námietka týkajúca sa tvrdenia, že vyhlásenie o vine bolo v podstate vykonané pod tlakom situácie, nebola právne významnou. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní nevyplýva žiadna skutočnosť, žeby bol odsúdený k vyhláseniu akokoľvek nútený. V súvislosti s opätovným výsluchom poškodených krajský súd v podstatnom

uviedol, že v tomto konaní nemôže nahrádzať pôvodné dokazovanie, ktoré nebolo vykonané v pôvodnom dokazovaní, pričom ide o skutočnosti, ktoré objektívne existovali v čase vydania pôvodného rozhodnutia.

24. Po dôkladnej analýze napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval (predovšetkým § 394 ods. 1 a § 399 ods. 2 Trestného poriadku, pozn.), jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí (vychádzajúc a vyslovujúc súhlas s právnym názorom okresného súdu, pozn.) z hľadiska svojej vyslovenej právnej argumentácie postačujúcim a zrozumiteľným, ako aj ústavne súladným spôsobom zdôvodnil, prečo nepovažoval sťažovateľom predostretú argumentáciu za spôsobilú na obnovu konania. Bolo to tak preto, lebo sťažovateľ v konaní o povolenie obnovy konania neprodukoval žiadny nový dôkaz, ktorý by bol potenciálne spôsobilý naplniť zákonnú dikciu § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Čo sa týka zdôvodnenia jednotlivých sťažovateľom predostretých námietok, potom ústavný súd odkazuje na príslušné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Ústavný súd osobitne konštatuje, že na základe obsahu predložených rozhodnutí nemožno vyvodit', žeby konajúce súdy (resp. predtým orgány činné v trestnom konaní, pozn.) pri posúdení zdravotného stavu, resp. rozumových schopností sťažovateľa konali svojvoľne, keďže sťažovateľ v priebehu trestného konania nenamietal, že jeho obsahu nerozumie. Čo sa týka samotného vyhlásenia o vine, toto bolo na pojednávaní vykonané za pomoci tlmočnice, ako aj sťažovateľovho obhajcu. Pozornosti ústavného súdu rovnako neuniklo, že sťažovateľ predniesol daný argument až s viac ako 2-ročným časovým odstupom od odsúdenia.

25. V nadväznosti na uvedené po analýze napadnutého rozhodnutia krajského súdu ústavný súd hodnotí ním predostreté právne závery odôvodňujúce nesplnenie formálnych podmienok obnovy konania ako zákonné a ústavne súladné. Inými slovami, z pohľadu ústavného súdu nie je možné považovať právne závery krajského súdu za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené, v dôsledku čoho ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením označeného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavnú sťažnosť v danej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

26. Zhrňujúc už uvedené, ústavný súd uzatvára, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok pri vzájomnej kumulácii dôvodov odmietnutia podľa § 56 ods. 2 písm. a), c), f) a g) zákona o ústavnom súde.

II.5. K návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom:

27. Sťažovateľ požiadal v tomto konaní o svojej ústavnej sťažnosti o ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom, čo odôvodnil svojou nemajetnosťou.

28. Navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, možno ustanoviť právneho zástupcu za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok, a to 1. ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a 2. nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

29. Odhliadnuc od prípadného splnenia prvej podmienky, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v tomto prípade už na prvý pohľad nie je splnená druhá podmienka na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, keďže na základe už uvedeného ide u sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

30. Ústavný súd preto žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v tomto konaní nevyhoviel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu